

Design seems like a Teenager to me

Jasper Morrison praat over zijn werk, en spreekt zich uit over de malaise in het huidige design.

Op de Salone del Mobile van dit jaar kwam Vitra met drie nieuwe concepten van de Britse designer Jasper Morrison, een man die bekend staat om zijn minimalistische en rationele kijk op ontwerpen. Behalve de Place Couch Group en de Monopod Chair, uitgevoerd in donkerbruin leder, toonde Vitra ook de "Super Normal" Basel Chair van kunststof en hout.

Jasper Morrison en zijn Japanse collega Naoto Fukasawa lieten hun Super Normal-ontwerpen (meubels zonder franje) voor het eerst twee jaar geleden zien in Tokio, waar ze voor de nodige sensatie zorgden. Hun debuut ging vergezeld van een boek (Super Normal: Sensations of the Ordinary), door Morrison bestempeld als 'een perfecte samenvatting van wat design moet zijn, nu meer dan ooit'. De boodschap van de designer is dat het Super Normal-object voortkomt uit een lange traditie van evolutionaire progressie die niet wil breken met de geschiedenis van de vorm, maar veeleer tracht deze samen te vatten en zo een eigen plek in de 'gemeenschap der dingen' wil innemen.

Frame: Wat voor reacties kreeg u zoal op de Super Normal-tentoonstellingen?

Jasper Morrison: De feedback op de tentoonstellingen in Tokio en Milaan was heel verschillend, waarschijnlijk ook door de verschillende manier van presenteren. De première in de Axis Gallery was een succes omdat die niet plaatsvond binnen de marathon die een beurs toch is, maar de designs de gelegenheid bood zich individueel te presenteren, terwijl de show in Milaan een beetje verdronk in de massa tentoonstellingen waarmee het door de Salone del Mobile georganiseerde programma werd gevuld. Afgezien daarvan leek de presentatie wel bij het grote publiek in de smaak te vallen. Helaas kregen we vanuit de designwereld zelf maar weinig reacties op Super Normal. Een paar collega's reageerden nogal negatief en voelden zich beledigd door onze beslissing om hun ontwerpen niet te laten zien. Ik had gehoopt dat we met Fukasawa's en mijn initiatief een discussie tussen design-professionals op gang zouden brengen – een debat over de rol van design in de wereld van vandaag. Maar het verbaast me ook niet echt dat dit niet is gebeurd. Design is de afgelopen paar jaar nogal gefragmenteerd geraakt, en veel van onze collega's zijn meer geïnteresseerd in zichzelf, dan in design als thema. Super Normal werpt vragen op over wat het doel van design is, en dat ligt nogal gevoelig.

Frame: Wat voor gevolgen heeft Super Normal voor uw toekomstige werk?

JM: Fukasawa en ik hebben voor de ICFF in New York een paar veranderingen aangebracht in de bestaande Super Normal-tentoonstelling, en we blijven graag over dit onderwerp discussiëren, maar verder liggen er geen gezamenlijke projecten meer in het verschiet. Super Normal blijft echter een wezenlijke rol in mijn werk en mijn manier van werken spelen, omdat ik geloof dat Super Normal is wat design zou moeten zijn, nu meer dan ooit. De Basel Chair voor Vitra is voor mij een stap in de richting van een realistischer design dat behalve de visuele ook de materiële omgeving in ogenschouw neemt. Ik heb stoelen van kunststof ontworpen en daarvoor kleuren gekozen die zoveel andere designers ook al hadden gekozen, en toen ik die overal langs de trottoirs zag staan, schaamde ik me diep voor mijn werk en voor de professe als geheel. Het is design als visuele vervuiling, zoals je dat je vandaag de dag maar al te vaak tegenkomt, en ik vind het daarom tijd dat wij ontwerpers de verantwoordelijkheid aanvaarden voor het aanzien van de door mensen gemaakte omgeving. Super Normal zoekt naar andere dan louter visuele kwaliteiten en vormen. Door de overdadige aandacht van de media is hedendaags design niet veel meer dan oogstrelend, eye candy, dat liever een prominent plekje op de pagina's van de glossy bladen zoekt dan te willen nadenken over de vraag wat succesvol design op langere termijn nu eigenlijk inhoudt.

Frame: Wat vindt u van de huidige hype van ontwerpen in beperkte edities?

JM: Voeger vond ik beperkte edities een product van de duivel, maar tegenwoordig ben ik daar wat minder streng in. Eigenlijk begin ik zulke contradicties in mijn werk wel leuk te vinden als manier om het fris te houden. Beperkte edities, zoals de Cork Chair voor Vitra, geven me ook meer vrijheid om iets te creëren zonder de beperkingen die massaproductie je oplegt. Voor mij zijn die beperkte edities toch vooral een speelterrein voor het uitproberen van nieuwe ideeën, waarvan sommige kunnen uitgroeien tot producten die geschikt zijn voor massaproductie. Zo is bijvoorbeeld de Monopod Chair, die nu is opgenomen in de Vitra Home Collection, gebaseerd op de Cork Chair die ik voor Vitra Editions ontwierp. De basisvorm is nog dezelfde, maar het materiaal is aangepast zodat het geschikt is voor massaproductie.

Frame: Hoe 'experimenteel' is de beperkte editie van de Cork Chair nog, als die zo gemakkelijk tot een industrieel product getransformeerd kan worden?

JM: De Cork Chair is niet het enige in beperkte oplage geproduceerde ontwerp dat ik daarna voor massaproductie verder heb ontwikkeld. Ik deed ook de Carrara Table Series voor Galerie Kreo, die Cappellini later in massief eiken uitbracht. Dit soort progressie is voor mij ook de rechtvaardiging om beperkte edities te doen. Het leidt je als designer naar oplossingen die je anders nooit gevonden zou hebben. Een minder leuk aspect van een beperkte editie is dat het ontwerp alleen beschikbaar is voor de bevoorrechte enkeling die het geld heeft om het te kopen. Dus waarom zou je niet ook eens een fabrieksmeubel doen dat voor minder geld te koop is? De geschiedenis van het meubeldesign kent legio voorbeelden van meubels die aanvankelijk op een heel speciale manier werden gemaakt en die later werden ontwikkeld voor fabricage en een veel grotere distributie. Als je denkt dat tijd een punt is, bedenk dat eens dat de Cork Chair meer dan een jaar geleden werd ontworpen. En er gaat zeker nog een jaar voorbij voordat het met leer beklede model in de winkel staat. Een ander punt dat meespeelt zijn de vele belachelijke normen waaraan seriemeubels moeten voldoen. Toen we de Cork Chair tot een seriemeubel ontwikkelden, moesten we het onderstel 8 kg zwaarder en een stuk breder maken om te voldoen aan de normen die door een stel idioten in Brussel zijn bedacht om te voorkomen dat andere idioten van hun stoel vallen. En dat is nog maar één voorbeeld van het soort beperkingen waar wij ontwerpers mee te maken krijgen!

Frame: U vindt dus niet dat design dat voor veel geld wordt gemaakt strijdig is met het concept van Super Normal?

JM: Design is een van de weinige visuele disciplines die tegen zo veel beperkingen aanlopen. Beeldende kunst, architectuur, mode en grafische kunst – allemaal hebben ze op bepaalde creatieve niveaus met minder beperkingen te maken dan waaraan productdesign is onderworpen. Beperkingen kunnen inspirerend en zelfs nuttig zijn, maar soms is een voorwerp niet zo goed als het had kunnen zijn als het niet beperkt zou zijn geweest tot een zeker door economische of technische overwegingen voorgeschreven materiaal of proces. Ik begrijp niet waarom het zo verkeerd is dat designers dezelfde vrijheid van expressie hebben als mensen in andere creatieve disciplines.

Frame: Established & Sons laat een vervolg op uw Crate-serie zien. Wat is het idee achter deze ontwerpen?

JM: Bij het ontwerpen van het eerste stuk van de serie – The Crate, dat geïnspireerd was door een oud wijnkrat – was ik verbaasd over de ophef die het veroorzaakte. Het was interessant om de verschillende reacties op deze houten kist te zien – van totale afwijzing en opmerkingen hoe cynisch het was tot puur enthousiasme. Bedenk je daarbij wel dat in datzelfde jaar waarin mensen zich opwonden over mijn praktische idee om een wijnkist als nachtkastje te gebruiken andere designers samen met modeontwerpers stoelen bedachten die je kleren kon aantrekken! Ik besloot met de serie door te gaan door er elk jaar een paar objecten uit aan toe te voegen zodat het een van de grootste meubelseries aller tijden zou worden, gewoon uit dwarsigheid, maar ook omdat ik het interessant vind om praktische oplossingen te bedenken die een goede sfeer scheppen. Het klinkt misschien ouderwets, maar ik voel me nog steeds erg geïnspireerd door het idee van dit project, objecten ontwerpen en ontwikkelen die een positief effect op de sfeer van hun omgeving hebben.

Frame: Wat gaat u verder doen, behalve nog meer Crate-meubels maken?

JM: We blijven werken voor onze interessante klanten, zoals Vitra (stapelstoelen en kantoor-systemen), Flos, Cappellini, Alessi (nieuw serviesgoed en bestek), Magis, en ook voor firma's als Samsung en Muji. Andere projecten hebben te maken met stadsarchitectuur, zoals het ontwerp voor een dorpsplein en een piazza in Turijn. Voor de Zwitserse horlogemaker Rado werken we aan een nieuw horloge, een heel leuk project.

Frame: Hoe ziet u de ontwikkeling van het design in de komende paar jaren?

JM: Design lijkt voor mij een tiener: luidruchtig, brutaal, aandachtvragerig, dwarsig, onvolwassen. Het idiote is dat fabrikanten slecht doordachte ontwerpen op de markt blijven gooien. Wij hopen dat Super Normal de volwassenwording van het design zal bespoedigen, zal laten zien waar design om gaat en mensen zal stimuleren respect voor design te hebben. Ik denk dat het begrip voor de essentie van design groeiende is. Zo heb ik in Parijs kunnen zien hoe in café's design weer moet wijken voor meer sfeer en meer karakter. Ik bedoel maar, wie zit er nou graag in een designcafé?

Tekst Kristina Raderschad